

Bemærkninger til forslag til landstingslov om udnyttelse af is og vand med henblik på eksport (is- og vandeksportloven).

Almindelige bemærkninger

1. Indledende bemærkninger

Der er i de senere år konstateret en stigende interesse for at udnytte is og vand fra Grønland med henblik på eksport. Antallet af henvendelser herom til hjemmestyret har været i kraftig stigning og det er samtidig indtrykket, at seriøsiteten i henvendelserne er stigende.

Længst fremme er selskabet Greenland Ice Cap Production Aps., som har igangsat en produktion og eksport af drinkis fra Narsaq. Selskabets produkter er i slutningen af 1999 blevet introduceret af seriøse importører og distributører på flere nye markeder i Skandinavien og Europa og ventes at have gode vækstmuligheder. Selskabets produkter vil bidrage til, at kendskabet til ren is og rent vand fra Grønland øges internationalt.

På den anden side af Davis Strædet har det canadiske selskab Iceberg Industries Corporation i de senere år opbygget en produktion og afsætning af drikkevand, øl og vodka baseret på udnyttelse af is fra isbjerge i Newfoundland-området. Selskabets produkter afsættes i Nordamerika og er ved at blive introduceret på de europæiske markeder. Selskabets etablering og vækst er en god illustration af de betydelige muligheder, som ligger på is- og vandeksportområdet, når der foretages en professionel varetægelse af alle ledene fra produktion til markedsføring og afsætning.

Sammenholdt med den interesse, som allerede i dag er kommet til udtryk, er det forventningen, at der i de kommende år vil komme en væsentlig øget interesse for at producere og eksportere is og vand fra Grønland, samt at dette på længere sigt kan føre til virksomheder på dette område af helt andre dimensioner end de, som man i dag ser for sig. Dette må også ses i sammenhæng med, at rent vand i løbet af en årrække forventes at blive en mangelvare for nogle lande i endnu højere grad end i dag.

I denne situation er det vurderingen, at der med henblik på udviklingen af dette nye og på langt sigt potentielt betydningsfulde erhvervsområde er behov for en lovgivning, som tilvejebringer et tidssvarende grundlag for at drive sådan virksomhed. Der er således behov for en ny lovgivning, som sikrer samfundets interesser i forbindelse med sådan virksomhed og som samtidig giver mulighed for at kunne tilbyde investorer vilkår, der kan gøre sådanne projekter økonomisk attraktive.

Som led heri er det vurderingen, at der er et betydeligt behov for at bevare og højne den kommercielle værdi af de grønlandske is- og vandressourcer gennem en løbende kvalitetssikring af de produkter, som markedsføres internationalt, og at dette hensyn også bør indgå i en ny lovgivning.

På grund af de paralleller, som er til stede mellem udnyttelse af is og vand og anden råstofvirksomhed, er det opfattelsen, at det vil være mest hensigtsmæssigt, at en ny lovgivning på is- og vandområdet baseres på et tilladelsessystem svarende til det, som i en årrække har været anvendt på råstofområdet.

Lovforslaget vedrører alene udnyttelse af is og vand med henblik på eksport og vedrører ikke udnyttelse af is og vand med henblik på forsyning til forbrug i Grønland, der som hidtil vil skulle foretages i henhold til bekendtgørelse nr. 9 af 15. april 1993 om beskyttelse af ferskvandsressourcer og indvinding af ferskvand til drikkevand.

2. Baggrund for lovforslaget

Baggrunden for lovforslaget er, at verdens behov for rent vand har været stærkt stigende og at denne vækst forventes at fortsætte. Dette illustreres bl.a. af en undersøgelse, omtalt i en nylig udkommet FN-rapport "Global Environment Outlook 2000", hvor 200 internationale forskere (i 50 lande) er blevet spurgt om deres prioritering af de globale miljøproblemer. I undersøgelsen er de 4 højest prioriterede miljøproblemer angivet således:

1. Klimaforandringer 51%
2. Mangel på ferskvand 29%
3. Skovrydning/ørkendannelse ... 28%
4. Forurening af ferskvand 28%

Det er således markant, at kvantitets- og kvalitetsproblemer vedrørende ferskvand kommer ind som nr. 2 og 4 på denne liste og dermed, uden opdeling, sammenlagt ville være placeret på en førsteplads.

Denne prioritering er ikke overraskende. Rent vand er en mangelvare i mange lande og mange steder suppleres den almindelige vandforsyning i betydeligt omfang med drikkevand på flaske eller dunk, enten fordi der ikke er tillid til, at den almindelige vandforsyning er tilstrækkelig ren, eller fordi vandet ikke er velmagende. Ofte vil rensningen af vandet således også fjerne vandets smagsstoffer. I en del lande har salget af vand på flaske eller dunk derfor været stærkt stigende de sidste 10-20 år.

Det er forventningen, at denne udvikling vil fortsætte i de kommende år, og at dette vil kunne give mulighed for salg af rent vand fra Grønland på de internationale markeder. I takt med en øget velstand forventes det at blive mere og mere almindeligt, at vand forbruges i forskellige kvaliteter og at en del af købekraften anvendes på at forbruge vand af en højere kvalitet end den almindelige vandforsyning.

Afsætningsmulighederne for is og vand fra Grønland er imidlertid ikke begrænset til vand på flaske eller dunk. På længere sigt forventes afsætningsmulighederne således at kunne omfatte følgende former for produktkategorier, der vil kræve hver deres produktions- og afsætningsmæssige udvikling:

- vand tappet på flaske/dåse/dunk i Grønland samt is behandlet og emballeret i Grønland, rettet mod de internationale markeder for drikkevarer (forbrugerprodukter);
- vand i store mængder afskibet som bulkvare til f.eks. arabiske emirater med henblik på brug som drikkevand eller til kunstvanding (industriprodukter);
- is og vand, der kan indgå som råvarer i f.eks. parfume-, elektronik- og drikkevarerindustrierne (specialprodukter).

I alle de nævnte tilfælde vil det være afgørende, at der er tale om rent vand, ikke blot ved udskibningen, men også når produkterne kommer frem til modtagerne, og at der ikke af modtagerne kan rejses tvivl om renheden.

3. Gældende lovgrundlag

Efter den nugældende lovgivning forudsætter udnyttelse og eksport af is og vand normalt 3-4 tilladelser fra hjemmestyret:

- a. En tilladelse til indvinding af ferskvand i henhold til hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 9 af 15. april 1993 om beskyttelse af ferskvandsressourcer og indvinding af ferskvand til drikkevand. Denne bekendtgørelse administreres af Direktoratet for Miljø og Natur.
- b. En eksporttilladelse i henhold til hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 33 af 19. december 1985 om eksporttilladelser. I relation til eksport af is og vand administreres denne bekendtgørelse af Råstofdirektoratet.
- c. En tilladelse til arealanvendelse i henhold til landstingsforordning nr. 6 af 19. december 1986 om arealanvendelse og planlægning med senere ændringer. Denne lovgivning administreres af Direktoratet for Boliger og Infrastruktur og tilladelser meddeles henholdsvis af direktoratet og af kommunalbestyrelsen.
- d. En tilladelse i henhold til hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 21 af 27. juli 1998 om levnedsmiddelvirksomheder. Denne bekendtgørelse administreres af Direktoratet for Miljø og Natur.

4. Forslag til ny lovgivning

Som nævnt er det vurderingen, at en ny lovgivning på dette område mest hensigtsmæssigt baseres på et tilladelsessystem svarende til det, som anvendes på råstofområdet, jf. lov om mineralske råstoffer i Grønland (råstofloven). Dette skyldes åbenbare paralleller mellem udnyttelse af is og vand og anden ressourceudnyttende

virksomhed, hvor der i begge tilfælde er behov for en langvarig arbejdsindsats, som kræver en betydelig og risikovillig kapital samt en stor grad af professionalisme i alle dele af virksomheden.

På is- og vandområdet vil udfordringen derfor bestå i at udvikle et salgbart produkt, at producere dette til en acceptabel pris og at markedsføre produktet professionelt på de relevante markeder, fortrinsvis i Nordamerika og Europa, i betydelig konkurrence med et stort antal andre, tilsvarende produkter, som er til rådighed for forbrugerne. I lighed med råstofområdet er det derfor nødvendigt at tiltrække internationale investorer, som kan bidrage med kapital og ekspertise og internationale distributionskontakter, hvis is- og vandvirksomhed i stor skala skal kunne udvikles til at blive et væsentligt erhvervsområde.

Ligesom på råstofområdet er der således behov for at udforme tilladelser (koncessioner) således, at man dels sikrer samfundets interesser i forbindelse med sådan virksomhed og dels kan tilbyde investorerne tilladelsesvilkår, der kan gøre sådanne projekter økonomisk attraktive.

Der foreligger ikke på nuværende tidspunkt et nærmere kendskab til de tilladelsesvilkår, som vil være nødvendige for at tiltrække investorer til denne form for virksomhed. Viden herom vil således skulle opbygges gradvis på grundlag af drøftelser og forhandlinger med interesserede investorer. Samtidig skal vilkårene kunne udvikles dynamisk over tid i takt med, at ændrede markeds- og omkostningsforhold m.v. gør is- og vandudnyttelse i Grønland mere eller mindre attraktivt i kommerciel henseende.

I lighed med råstofloven er lovforslaget derfor udarbejdet som en rammeloavgivning. Baggrunden herfor er som nævnt, at der forventes en betydelig udvikling inden for is- og vandeeksportområdet i de kommende år, formentlig såvel i teknisk som i kommerciel henseende, ligesom der også som hidtil må forventes en betydelig samfundsmæssig udvikling. Der er derfor behov for løbende justeringer af samspillet mellem aktiviteterne på is- og vandområdet og samfundet. Dertil kommer, at det ikke vil være muligt at regulere alle forhold i en lov.

Den foreslåede rammeloavgivning giver således mulighed for udformning af tilladelser, som inden for lovens rammer vil kunne indeholde langt mere detaljerede bestemmelser og som vil muliggøre, at der foretages tilpasninger til specielle eller ændrede forhold. De konkrete tilladelser (koncessioner) vil således skulle udformes, forhandles og meddeles inden for lovens rammer og vil således indeholde tilladelsesvilkår, som er tilpasset det konkrete projekt og det tidspunkt, hvor tilladelsen meddeles. I denne forbindelse vil der blive udarbejdet modeltilladelser, som kan danne grundlag for drøftelser med interesserede investorer og for efterfølgende forhandlinger med ansøgere.

I forhold til råstofloven er der imidlertid i lovforslaget foretaget en række modifikationer under hensyntagen til den særlige form for virksomhed, som udnyttelse og eksport af is og vand forventes at kunne udvikles til at blive. Det er således ikke alle forhold på råstofområdet, som er af relevans i forhold til is- og

vandeksportområdet. Som et eksempel herpå kan nævnes den samfundsmæssige målsætning at bevare og beskytte den kommercielle værdi af de grønlandske is- og vandressourcer gennem foranstaltninger, som sikrer, at der i alle situationer tages kvalitetsmæssige hensyn.

Udnyttelse af is og vand er ikke omfattet af råstofloven og de aftaler mellem hjemmestyret og regeringen, som er indgået på råstofområdet.

5. Myndighedsbehandling

Med henblik på at sikre ansøgninger en hurtig, smidig og koordineret sagsbehandling er det hensigten at tilrettelægge myndighedsbehandlingen af is- og vandaktiviteterne efter det såkaldte "one door" princip. "One door" princippet indebærer, at ansøgere kun skal henvende sig til én myndighed, som herefter koordinerer den samlede myndighedsbehandling af de ønskede aktiviteter.

Efter at den koordinerende forvaltningsmyndighed har modtaget en ansøgning, skal myndigheden sørge for at alle andre relevante myndigheder får sagen til behandling efter det regelsæt, som er gældende for det pågældende forvaltningsområde. Afgørelserne, som de øvrige relevante myndigheder træffer, meddeles til den koordinerende forvaltningsmyndighed til videre foranstaltning. Ansøgere til tilladelser eller godkendelser efter dette lovforslag får herefter kun svar fra den koordinerende forvaltningsmyndighed.

Ansøgninger om udnyttelse af is eller vand med henblik på eksport vil typisk kræve arealtildeling samt veterinære- og miljømæssige godkendelser. Den koordinerende forvaltningsmyndighed vil i dette tilfælde skulle sørge for, at de ansvarlige myndigheder i henseende til tildeling af arealer samt veterinære- og miljømæssige krav modtager, behandler og træffer afgørelser. Den koordinerende forvaltningsmyndighed giver derefter den pågældende ansøger svar på ansøgningen. Under den gældende ansvarsfordeling mellem myndighederne vil en sådan ansøgning involvere den pågældende kommune, Direktoratet for Miljø og Natur samt Direktoratet for Boliger og Infrastruktur.

Den koordinerende myndighedsbehandling vil kunne omfatte regeludarbejdelse, tilsyn, monitorering, rapportering og godkendelsesprocedurer. Godkendelsesprocedurerne vil omfatte dels overordnede principgodkendelser af samlede konkrete planer for udnyttelsesvirksomhed, dels detailgodkendelser af de enkelte dele af virksomheden i samarbejde med de øvrige berørte forvaltninger og kommuner.

Tilsynet med aktiviteterne foretages dels gennem tilsynsbesøg på stedet, dels gennem den rapportering om virksomheden, som rettighedshavere løbende skal fremsende til den koordinerende forvaltningsmyndighed.

Det er hensigten at søge etableret aftaler med danske myndigheder eller organisationer på områder, hvor der i Grønland ikke er tilstrækkelig ekspertise, og hvor det ikke i første omgang er hensigten at søge en sådan opbygget. Som eksempel

herpå kan nævnes institutioner i Miljø-og Energiministeriet, herunder Danmarks Miljøundersøgelser samt Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse (GEUS), som i en årrække har udført glaciologiske og hydrologiske undersøgelser i Grønland, og som har en betydelig faglig viden af relevans for is- og vandeksportområdet. Der er således i forvejen på råstofområdet et betydeligt samarbejde mellem Råstofdirektoratet og institutionerne i Miljø- og Energiministeriet.

Den koordinerende forvaltningsmyndigheds opgaver vil i øvrigt være at repræsentere den koncessionsgivende myndighed i forhold til ansøgere og rettighedshavere samt at udarbejde oplæg til strategier og politikker på området, forestå promotion i forhold til potentielle investorer, forhandle med ansøgere om tilladelsesvilkår m.m., samt at foretage sagsbehandling i henhold til tilladelsesvilkårene.

Den koordinerende forvaltningsmyndigheds opgaver vil desuden omfatte regnskabsmæssige og økonomiske spørgsmål i relation til rettighedshaveres virksomhed.

6. Kvalitetsmæssige forhold

Som nævnt vil eksport af is og vand i stor skala forudsætte en omfattende og professionel markedsføring, hvor der vil være stor konkurrence fra andre tilsvarende produkter. Den væsentligste konkurrencemæssige fordel for is og vand fra Grønland vil givetvis være produkternes renhed, mens omkostningsforholdene formentlig i væsentlig grad vil indgå negativt i konkurrenceevnen. Det er derfor af afgørende betydning for udviklingen af denne form for virksomhed, at der er tale om rene produkter, ikke blot ved udskibningen, men også når produkterne kommer frem til modtagerne, og at der ikke af modtagerne kan rejses tvivl om denne renhed. Samtidig må produkternes renhed vurderes i forhold til de høje europæiske og nordamerikanske drikkevands- og fødevarerstandarder.

Den kommercielle værdi af de grønlandske is- og vandressourcer er således - ligesom for fiskeprodukterne - i afgørende grad baseret på, at forbrugernes opfattelse af disse produkters renhed fastholdes og forstærkes.

Samtidig er det af stor betydning for en rettighedshaver, der har investeret store ressourcer i markedsføring og distribution af is- og vandprodukter fra Grønland, at værdien af disse investeringer ikke forringes af en anden rettighedshaver, som ved en fejltagelse eller ud fra kortsigtede betragtninger markedsfører produkter, der ikke opfylder de kvalitetsmæssige krav, og som derfor påvirker det generelle omdømme for grønlandske produkter i negativ retning.

Der er således en fælles interesse hos myndigheder og rettighedshavere i at foretage en løbende kvalitetssikring af de is- og vandprodukter, som eksporteres og markedsføres.

Som følge heraf er der i lovforslaget indsat en række bestemmelser om de kvalitetsmæssige forhold, jf. § 8, stk. 2, samt §§ 12 og 21. Disse bestemmelser påregnes at blive væsentligt udbygget i de konkrete tilladelser.

7. Hjemmestyredeltagelse i virksomhed på området

Som nævnt vil lovforslaget danne grundlag for den konkrete udformning af de detaljerede vilkår i forundersøgelser- og især udnyttelsestilladelser gennem forhandlinger med ansøgere. For udnyttelsestilladelser vil især de økonomiske vilkår være af interesse. Sådanne økonomiske vilkår kan dels omfatte forskellige former for afgifter, dels en deltagelse af et af hjemmestyret ejet selskab i tilladelsen og dermed i den virksomhed, som foretages på grundlag af tilladelsen.

Muligheden for at fastsætte vilkår om en sådan hjemmestyredeltagelse er anført i lovforslagets § 26, stk. 2.

Endvidere er der i lovforslagets § 22 anført bestemmelser om, at Landsstyret i de enkelte tilfælde træffer beslutning om hvilket selskab, der skal varetage denne hjemmestyredeltagelse.

8. Høring af offentlige myndigheder og organisationer m.v.

Lovforslaget har været til høring i Direktoratet for Miljø og Natur, Direktoratet for Boliger og Infrastruktur, Direktoratet for Erhverv, Direktoratet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke, Skattedirektoratet, Økonomidirektoratet og KANUKOKA.

Forslaget har endvidere været til lovteknisk gennemgang i Lovkontoret, Landsstyrets Sekretariat.

Høringssvarene er i fornødent omfang indarbejdet i forslaget.

9. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser

Det er naturligvis på forhånd vanskeligt at vurdere hvor megen interesse, der i en første periode efter lovens ikrafttræden vil være hos investorer for at opnå tilladelser til is- og vandudnyttelse med henblik på eksport, men som udgangspunkt må der forventes nogen interesse for dette potentiale.

I den indledende fase vil myndighedsbehandlingen ske inden for de nuværende normeringer, og der er derfor ikke søgt om yderligere bevilling for 2001.

Alt efter hvordan is- og vandeksportområdet udvikler sig, kan der dog senere blive behov for tilførsel af midler til varetagelse af myndighedsbehandlingen og øvrige opgaver på området.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Bestemmelsen omfatter en afgrænsning af lovens anvendelsesområde til alene at omfatte udnyttelse af is og vand med henblik på eksport.

Stk. 2 angiver, at loven omfatter havet ud til 3 sømil, hvorved forstås det grønlandske søterritorium, bestående af de indre farvande på den landvendte side af søterritoriets basislinie og farvandet ud til søterritoriets ydre grænse. Søterritoriets ydre grænse er den linie, som i ethvert punkt har en afstand fra det nærmeste punkt på basislinien svarende til søterritoriets bredde. Inden for det grønlandske søterritorium kan hjemmestyret regulere de aktiviteter, som omfattes af loven.

Stk. 3 angiver, at loven ikke omfatter udnyttelse af is og vand med henblik på forsyning til forbrug i Grønland eller udnyttelse af is- og vandressourcer til vandkraft, ligesom loven heller ikke omfatter undersøgelser i forbindelse med sådanne aktiviteter. Disse aktiviteter reguleres således som hidtil i overensstemmelse med gældende lovgivning.

Til § 2

Bestemmelsen angiver, at udnyttelse af is og vand med henblik på eksport samt feltundersøgelser i forbindelse hermed alene kan foretages i henhold til tilladelse, som er meddelt efter denne lov. Loven fastsætter således regler for, hvorledes myndighederne kan disponere på is- og vandeksportområdet med hensyn til meddelelse af tilladelser til henholdsvis forundersøgelse (kapitel 2) og udnyttelse (kapitel 3) samt for myndighedernes regulering af sådanne aktiviteter.

Stk. 2 angiver, at staten og hjemmestyret som hidtil kan udføre videnskabelige og praktiske undersøgelser af generel og kortlægningsmæssig karakter vedrørende hydrologiske og glaciologiske forhold. Sådanne undersøgelser - der især udføres af Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse (GEUS) samt de hjemmestyreejede virksomheder Asiaq og Nukissiorfiit - kan som hidtil udføres, uden at det kræves, at der er meddelt en tilladelse i henhold til denne lov.

Tilsvarende bestemmelser indgår i råstofloven.

Til § 3

Bestemmelsen angiver, at Landsstyret kan meddele tilladelse til at foretage forundersøgelser vedrørende mulighederne for udnyttelse af is og vand med henblik på eksport.

Forundersøgelser omfatter typisk indledende, rekognoscerende undersøgelser af begrænset omfang. Hensigten med sådanne forundersøgelser vil normalt være at danne grundlag for en rettighedshavers indledende vurderinger af mulighederne for

at iværksætte en udnyttelsesvirksomhed og af forskellige geografiske områders egnethed hertil.

En forundersøgelsestilladelse (efter § 3) forudsættes meddelt for et nærmere afgrænset geografisk område, men da tilladelsen ikke indebærer, at rettighedshaveren opnår eneret for det pågældende område, vil størrelsen af det geografiske område, som tilladelsen omfatter, være af mindre betydning. Tilladelsesområdet vil derfor kunne være ganske stort. Det område, som er omfattet af en forundersøgelsestilladelse, reduceres, hvis der for en del af området senere meddeles en udnyttelsestilladelse, som indeholder eneret, idet det pågældende udnyttelsesområde i så fald udgår af det af forundersøgelsestilladelsen omfattede område.

En forundersøgelsestilladelse meddeles på nærmere angivne vilkår. Det er hensigten at udarbejde standardvilkår for sådanne tilladelser.

En forundersøgelsestilladelse giver som nævnt ikke eneret for rettighedshaveren og er således ikke til hinder for, at en tilsvarende tilladelse for helt eller delvist samme område meddeles til andre parter. Meddelelse af en sådan forundersøgelsestilladelse indebærer heller ikke et tilsagn til rettighedshaveren om på et senere tidspunkt at kunne opnå ret til eller fortrin til en udnyttelsestilladelse (efter § 4) inden for det pågældende område.

I konsekvens af at en forundersøgelsestilladelse ikke indeholder eneret for rettighedshaveren, vil det være begrænset hvor omfattende undersøgelser, der kan forventes udført inden for rammerne af en sådan tilladelse. Der vil derfor normalt ikke blive fastsat forpligtelser for rettighedshaveren til at foretage konkrete undersøgelsesarbejder.

Stk. 2 angiver, at en forundersøgelsestilladelse kan meddeles for en periode på indtil 5 år. Ved periodens udløb kan en ny forundersøgelsestilladelse meddeles efter ansøgning.

Tilsvarende bestemmelser indgår i råstofloven.

Til § 4

Bestemmelsen angiver, at Landsstyret kan meddele tilladelse til at foretage udnyttelse af is og vand med henblik på eksport. En sådan udnyttelsestilladelse kan meddeles særskilt for henholdsvis is og vand.

En udnyttelsestilladelse forudsættes meddelt for et nærmere afgrænset geografisk område. For landområder vil en sådan tilladelse blive meddelt med eneret, hvorimod udnyttelsestilladelser for havområder normalt vil blive meddelt uden eneret.

For landområder vil en udnyttelsestilladelse således indebære eneret for rettighedshaveren for det pågældende geografiske område. Størrelsen af det område, som omfattes af tilladelsen, bør derfor fastsættes således, at det på den ene side giver

rettighedshaveren adgang til og eneret for de is- og vandressourcer, som er nødvendige for at drive den pågældende virksomhed, men på den anden side bør områdets størrelse ikke unødigt hindre, at anden tilsvarende virksomhed kan blive etableret i andre områder, også selvom der derved etableres konkurrerende virksomheder. Som hovedregel vil en udnyttelsestilladelse derfor primært skulle omfatte det geografiske område, som omfatter de is- og vandressourcer, der planlægges udnyttet, samt de dele af omkringliggende områder, der er nødvendige for at beskytte kvaliteten af de is- og vandressourcer, der planlægges udnyttet.

For havområder vil en udnyttelsestilladelse derimod som udgangspunkt ikke indebære eneret for rettighedshaveren for det pågældende geografiske område, idet de isressourcer i form af isbjerge, som en sådan udnyttelse vil være rettet mod, ikke er stationære på samme måde som landområder. Der kan dog i nogle situationer være forhold, som begrunder, at der meddeles eneret for et nærmere afgrænset havområde, og i så fald gælder de samme hensyn som for landområder. Eneret for et nærmere afgrænset havområde kan f.eks. tænkes ved udnyttelse af en flydende gletschertunge.

Ved behandling af en ansøgning om en udnyttelsestilladelse står Landsstyret frit med hensyn til, om man vil meddele en sådan tilladelse eller ikke og i givet fald hvilke vilkår, der vil blive knyttet til tilladelsen. Ansøgeren har således ikke krav på at blive meddelt en sådan tilladelse, ligesom rettighedshaveren heller ikke har krav på, at en tilladelse i givet fald meddeles på tilladelsesvilkår, som fuldstændig svarer til vilkårene i andre, tidligere meddelte tilladelser.

En udnyttelsestilladelse forudsætter, at rettighedshaveren foretager en udnyttelse - eller alternativt et relevant undersøgelsesarbejde rettet mod etablering af en sådan udnyttelsesvirksomhed, jf. § 11 - og der vil derfor i en udnyttelsestilladelse indgå vilkår om, at tilladelsen bortfalder, såfremt rettighedshaveren ikke inden for en rimelig fastsat tidsfrist har etableret en kommerciel udnyttelse i området. Denne tidsfrist foreslås fastsat til højst 5 år.

Den i stk. 2 nævnte periode, hvor rettighedshaveren er meddelt eneret for et område med henblik på at undersøge mulighederne for at etablere en udnyttelse på et kommercielt grundlag, svarer til en efterforskningstilladelse på råstofområdet. Da undersøgelsesfasen på is- og vandeksportområdet som nævnt forudsættes at være af kortere varighed, er det ikke fundet nødvendigt at udforme en særskilt efterforskningstilladelse for denne periode.

Afhængigt af størrelsen af det område, som er omfattet af udnyttelsestilladelsen, kan der være behov for at indsætte vilkår i tilladelsen om, at der i løbet af den i stk. 2 nævnte periode foretages en indskrænkning af tilladelsesområdet.

Til § 5

Stk. 1 angiver, at en rettighedshaver af en udnyttelsestilladelse som hovedregel skal opfylde følgende vilkår:

- a. rettighedshaveren skal være et anparts- eller aktieselskab med hjemsted i Grønland,
- b. rettighedshaveren skal alene udføre virksomhed efter tilladelser i henhold til denne lov, og
- c. rettighedshaveren skal ikke sambeskattes med andre selskaber.

Bestemmelsen i stk. 2 angiver endvidere, at rettighedshaveren skal have de kvalifikationer og den kapital, som er nødvendig for at kunne udføre den planlagte virksomhed. Dette er en forudsætning for, at virksomheden kan drives forsvarligt og for at der kan opnås en sund og levedygtig virksomhed, som ikke efter en kortere periode indstilles med tab til følge for både virksomheden og samfundet.

Det er ikke nødvendigt, at rettighedshaveren selv besidder alle de nødvendige kvalifikationer. Nogle kvalifikationer vil kunne tilvejebringes ved brug af konsulentbistand eller ved indgåelse af samarbejdsaftaler med andre virksomheder, men det vil i så fald være nødvendigt, at rettighedshaveren har det fornødne kapitalgrundlag til at sikre, at disse kvalifikationer er til rådighed for virksomheden i det nødvendige omfang.

Inden for den i § 11 nævnte periode, hvor der ikke er igangsat udnyttelse, er de ovennævnte hensyn ikke af afgørende betydning, og de kan derfor fraviges i denne periode, jf. § 5, stk. 3.

Til § 6

Bestemmelsen angiver, at en eneret for et geografisk område, jf. § 4, ikke er til hinder for, at Landsstyret når som helst inden for dette område kan meddele tilladelse til andre parter til at foretage udnyttelse af is og vand med henblik på forsyning til forbrug i beboede områder. En sådan meddelelse af en udnyttelsestilladelse til forbrug i Grønland - inden for et område, som er omfattet af en eneret efter § 4 - vil kunne ske, uden at der skal ydes erstatning til rettighedshaveren. Dette kan i nogle tilfælde indebære et forholdsvis belastende indgreb over for en rettighedshaver og må derfor i sådanne tilfælde alene forventes anvendt, hvis Landsstyret finder, at der foreligger tungtvejende grunde hertil. I andre tilfælde vil is- og vandressourcerne inden for det pågældende tilladelsesområde imidlertid være så store, at der er rigeligt med vand til både rettighedshaverens aktiviteter og til forsyning til forbrug i beboede områder.

Til § 7

Bestemmelsen angiver, at en udnyttelsestilladelse kan meddeles for en periode på højst 30 år. Tilladelsesperioden bør i øvrigt fastsættes under hensyntagen til den forventede varighed af den pågældende virksomhed og under hensyntagen til på den ene side rettighedshaverens interesse i at få fastsat tilladelsesvilkårene for en længere periode og på den anden side myndighedernes interesse i, at denne periode ikke er så lang, at dette forhindrer, at der løbende kan ske en rimelig grad af tilpasning af tilladelsesvilkårene til de faktisk gældende internationale markedsforhold for is og vand.

Som nævnt i de almindelige bemærkninger er der således en betydelig udvikling i gang på is- og vandområdet og det vil derfor være hensigtsmæssigt at sikre, at tilladelsesvilkårene kan udvikles dynamisk i takt med, at ændrede afsætnings- og omkostningsforhold gør is- og vandudnyttelse i Grønland mere eller mindre økonomisk attraktivt.

Stk. 2 angiver, at en udnyttelsestilladelse kan forlænges, når den udløber. Dette forudsætter, at rettighedshaveren fremsender ansøgning herom inden tilladelsens udløb og at rettighedshaveren i øvrigt har overholdt de hidtil gældende tilladelsesvilkår. Ved behandling af en ansøgning om forlængelse af en udnyttelsestilladelse står Landsstyret frit med hensyn til, om man vil meddele en sådan forlængelse eller ikke og i givet fald hvilke vilkår, der vil blive knyttet til en sådan forlængelse. Rettighedshaveren har således ikke krav på at blive meddelt en forlængelse, ligesom rettighedshaveren heller ikke har krav på, at en forlængelse i givet fald sker på uændrede vilkår eller på vilkår, som ikke er mere byrdefulde for rettighedshaveren end de hidtidige tilladelsesvilkår.

En forlængelse efter stk. 2 kan ikke meddeles for en længere periode end 30 år, jf. stk. 1.

Stk. 1-2 vedrører et normalt forløb af udnyttelsesvirksomheden. I tilfælde af misligholdelse af tilladelsens vilkår vil tilladelsen kunne ophøre i overensstemmelse med bestemmelserne om fortabelse og tilbagekaldelse, jf. § 15. Med hensyn til midlertidig indstilling af udnyttelsesvirksomhed henvises til § 10.

Tilsvarende bestemmelser indgår i råstofloven.

Til § 8

Bestemmelsen angiver, at inden udnyttelse kan påbegyndes og anlæggene dertil kan etableres, skal en plan for den samlede udnyttelsesvirksomhed (udnyttelsesplan) fremsendes til myndighedernes godkendelse.

Ved godkendelsen skal det sikres, at de planlagte aktiviteter udføres forsvarligt, bl.a. i teknisk, sikkerheds-, miljø- og kvalitetsmæssig henseende. Såfremt der på det tidspunkt, hvor udnyttelsesplanen godkendes, ikke foreligger detaljer om de enkelte dele af virksomheden, kan den samlede godkendelse efter § 8 betinges af, at disse dele af virksomheden senere godkendes.

På det tidspunkt, hvor en udnyttelsesplan fremsendes til myndighederne til godkendelse, vil der normalt forud herfor være meddelt en udnyttelsestilladelse (efter § 4). Afslag på godkendelse af udnyttelsesplanen kan i disse tilfælde kun ske, såfremt afslaget er baseret på nærmere angivne saglige hensyn, typisk af sikkerheds-, miljø- eller kvalitetsmæssig karakter. Eksempelvis kan det af rettighedshaveren fremsendte materiale om den planlagte udnyttelse være mangelfuldt eller indebære en sådan tvivl om de planlagte aktiviteter, at det efter myndighedernes opfattelse er nødvendigt, at der foretages yderligere undersøgelser eller vurderinger for, at der kan

foreligge et tilstrækkeligt grundlag for myndighedernes stillingtagen til udnyttelsesplanen.

Myndighedsbehandlingen i forbindelse med godkendelser efter § 8 vil være central for myndighedernes mulighed for at vurdere konsekvenserne af den planlagte udnyttelse. Det er derfor nødvendigt, at der af rettighedshaveren fremskaffes et grundlag for at foretage en samlet vurdering af virksomheden, herunder en miljømæssig konsekvensvurdering.

I forbindelse med udnyttelsesplanens fremsendelse skal den i § 9 angivne ophørsplan fremsendes med henblik på en samlet behandling af disse planer.

Stk. 2 angiver, at udnyttelsesplanen skal indeholde oplysninger og dokumentation om den kvalitet, som virksomhedens produkter vil have ved deres salg til modtagerne, samt den kvalitetssikring, som virksomheden vil foretage af såvel intern som ekstern karakter. Der henvises herom til afsnit 6 i de almindelige bemærkninger.

Til § 9

Bestemmelsen gælder alene udnyttelsesvirksomhed og giver grundlag for varetagelse af især miljø- og sikkerhedsmæssige hensyn både ved ophør af sådan virksomhed og i perioden efter ophøret.

Stk. 1 angiver således, at der allerede i forbindelse med ansøgning om godkendelse af en udnyttelsesplan efter § 8 - i sammenhæng hermed - skal udarbejdes og fremsendes en ophørsplan til myndighedernes godkendelse.

Stk. 2 angiver, at ophørsplanen skal indeholde oplysninger om, hvorledes der sikres et forsvarligt økonomisk grundlag for planens gennemførelse. I forbindelse hermed henvises der til § 12, stk. 2, om eventuel sikkerhedsstillelse. Ophørsplanen skal godkendes af Landsstyret.

Stk. 3 indeholder regler om, at ophørsplanen løbende skal ajourføres og om, at ændringer af planen skal godkendes af Landsstyret.

Bestemmelserne i §§ 8-9 afspejler en udvikling med stigende erkendelse af behovet for at kunne varetage miljø- og sikkerhedsmæssige hensyn ved ophør af ressourceudnyttende virksomhed. Planlægningen heraf, som begynder allerede ved virksomhedens start, er en væsentlig forudsætning for, at der på et langt senere tidspunkt kan opnås en gennemførelse af de nødvendige ophørsforanstaltninger, således at det sker på en hensigtsmæssig måde, også i økonomisk henseende.

Tilsvarende bestemmelser findes i råstofloven.

Til § 10

Bestemmelsen afspejler, at der - primært som følge af varierende pris- og afsætningsforhold for de fremstillede produkter - kan forekomme perioder, hvor en

fortsat udnyttelse vil være tabsgivende, men hvor der på den anden side er sådanne muligheder for, at der senere sker en ændring af disse forhold, at en definitiv indstilling (ophør) af virksomheden ikke ønskes gennemført.

Stk. 1 angiver, at en midlertidig indstilling af udnyttelsesvirksomhed skal godkendes af Landsstyret. Hensigten hermed er at sikre, dels at virksomhedens forhold, bl.a. i miljø-, sikkerheds- og vedligeholdelsesmæssig henseende, bevares i størst mulig grad i den periode, hvor virksomheden er "i mølpose", dels at mulighederne for ophørsplanens gennemførelse ikke forringes væsentligt. Sidstnævnte er af betydning, hvis det senere må konstateres - hvad der i nogle tilfælde næppe er urealistisk - at virksomheden rent faktisk ikke genoptages.

Stk. 2 angiver, at Landsstyret i særlige situationer kan påbyde, at ophørsplanen skal gennemføres. Dette kan ske, såfremt den midlertidige indstilling har varet 3 år, eller såfremt vilkårene for den midlertidige indstilling ikke er overholdt.

Tilsvarende bestemmelser findes i råstofloven.

Til § 11

Bestemmelsen angiver, at der i en udnyttelsestilladelse kan indgå vilkår om, at rettighedshaveren i den første del af tilladelsens periode ikke skal foretage udnyttelse eller etablere anlæg m.m. med henblik på udnyttelse, men alene skal foretage undersøgelser af mulighederne for etablering af en udnyttelsesvirksomhed og forhold i forbindelse hermed.

Rettighedshaveren vil således i en sådan periode kunne foretage de nødvendige detaljerede undersøgelser af feasibility-orienterede forhold vedrørende etablering af en udnyttelse i området samt øvrige afsætnings- og omkostningsmæssige forhold vedrørende en udnyttelse. I denne periode vil rettighedshaveren have eneret for det pågældende område og dermed være sikker på at have den nødvendige udnyttelsestilladelse, hvis undersøgelserne resulterer i, at rettighedshaveren vurderer, at der er grundlag for at iværksætte en kommerciel udnyttelse. Samtidig vil rettighedshaveren kende de detaljerede vilkår i udnyttelsestilladelsen, som således kan indgå i grundlaget for undersøgelserne.

Meddelelse af en udnyttelsestilladelse forudsætter som nævnt, at rettighedshaveren foretager en udnyttelse eller alternativt foretager et relevant undersøgelsesarbejde rettet mod etablering af en sådan udnyttelsesvirksomhed. Bestemmelsen forudsætter derfor, at de undersøgelser, som skal foretages i en periode, fastlagt efter § 11, konkretiseres i rimeligt omfang og efterfølgende rapporteres til ressortdirektoratet, jf. i øvrigt § 18, stk. 2.

Det er endvidere hensigten, at en periode efter § 11 ikke skal være længere end den periode, som med rimelighed vil medgå dels til udførelse af de nævnte undersøgelser og dels til rettighedshaverens efterfølgende vurderinger på grundlag af undersøgelsesresultaterne af spørgsmålet om at iværksætte en kommerciel

udnyttelse. Perioden efter § 11 kan ikke overstige den i § 4, stk. 2, nævnte periode på 5 år.

Til § 12

Stk. 1 angiver, at der kan fastsættes en række vilkår for virksomhedens udførelse, især af teknisk, sikkerheds-, miljø-, areal-, ressource- og kvalitetsmæssig art. Dertil kommer vilkår om f.eks. den periode, hvor godkendelsen er gældende, rapportering om særskilte forhold samt monitorering af forhold af miljø- eller sundhedsmæssig betydning. Sådant monitorering kan enten udføres af rettighedshaveren inden for de rammer, som er fastlagt i godkendelsen, eller i ressortdirektoratets regi for rettighedshaverens regning.

Tilladelsesvilkårene i en udnyttelsestilladelse vil således blive udformet under hensyntagen til karakteren og omfanget af den planlagte virksomhed og under hensyntagen til vurderingerne af den markeds-mæssige interesse for at etablere den pågældende form for virksomhed på det tidspunkt, hvor tilladelsen forhandles og meddeles. Tilladelsesvilkårene vil således blive udformet på grundlag af forhandlinger mellem ressortdirektoratet og ansøgeren.

Vilkårene vil både kunne knytte sig til selve virksomheden samt perioden efter virksomhedens ophør. Således kan der f.eks. ved godkendelse efter § 9 fastsættes vilkår om varetagelse af miljømæssige hensyn efter virksomhedens ophør.

Stk. 2 angiver, at Landsstyret i forbindelse med meddelelse af tilladelse efter §§ 3-4 samt godkendelse efter §§ 8-10 kan fastsætte vilkår med henblik på at sikre, at rettighedshaveren har de fornødne økonomiske midler til at foretage den forudsatte oprydning og fjernelse af anlæg m.m. Sådanne vilkår kan f.eks. være, at rettighedshaveren skal foretage deponering af beløb i pengeinstitut eller skal stille bankgaranti eller moderselskabsgaranti for sådanne udgifter inden for en nærmere angiven beløbsramme.

Vilkår efter denne bestemmelse kan også omfatte vilkår om, at rettighedshaveren skal foretage regnskabsmæssige hensættelser kombineret med vilkår, som sikrer, at de hensatte beløb reelt forbliver i virksomheden og således er til rådighed for gennemførelse af den nødvendige oprydning m.m. Anvendelse af sådanne vilkår i forbindelse med en ophørsplan vil have skattemæssige konsekvenser og vil derfor i de konkrete tilfælde blive drøftet med Skattedirektoratet.

Ved udnyttelsesvirksomhed bør den konkrete udformning af en sikkerhedsstillelse foretages under hensyntagen til dels den konkrete udnyttelsesvirksomhed, dels omfanget og karakteren af de forventede ophørsforanstaltninger. Endvidere bør vilkårene tilpasses den økonomiske baggrund hos rettighedshaveren. Udformningen vil i øvrigt ske efter drøftelse med rettighedshaveren.

Hensigten med bestemmelsen er som nævnt bl.a. at etablere mulighed for at fastsætte vilkår, der sikrer en opfyldelse af rettighedshaverens forpligtelser efter stk. 1, men samtidig således at mulighederne for virksomhedens udførelse ikke på afgørende vis

forringes. De vilkår, som fastsættes i henhold til bestemmelsen, vil derfor skulle udformes ved en afbalancering af hensynet til ophørsforpligtelsernes opfyldelse og hensynet til, at den pågældende udnyttelsesvirksomhed så vidt muligt etableres og drives på et rimeligt økonomisk grundlag. Det kan derfor ikke påregnes, at der i praksis i alle tilfælde vil være mulighed for at stille vilkår efter stk. 2, som under alle omstændigheder vil give fuld økonomisk sikkerhed for, at de nødvendige ophørsforanstaltninger kan gennemføres.

Til § 13

Stk. 1. angiver, at der i både forundersøgelses- og udnyttelsestilladelser vil skulle fastsættes vilkår, som regulerer den løbende oprydning, bortskaffelse af affald m.m., der skal foretages af rettighedshaveren i de berørte områder.

For udnyttelsestilladelser fastsættes endvidere vilkår om, hvad der ved virksomhedens ophør - uanset årsagen hertil - skal foretages med hensyn til oprydning og fjernelse af de anlæg, installationer m.m., der til brug for virksomheden er etableret i henhold til tilladelsen. Sådant afsluttende oprydning og fjernelse af anlæg m.m. skal foretages i overensstemmelse med den oprydningsplan, som udarbejdes og godkendes i henhold til § 9.

Til § 14

Stk. 1, som må ses i sammenhæng med § 6, har til hensigt at sikre, at det undgås, at den eneret, som en rettighedshaver opnår ved en udnyttelsestilladelse i henhold til § 4, stk. 1, unødigt hindrer andre parters lovlige anvendelse af is- og vandressourcer inden for det område, som er omfattet af tilladelsen.

Som eksempler herpå kan nævnes bymæssige bebyggelser og enkelthuse, som anvender vand fra området, samt almindelig færdsel i området, herunder ekspeditioner og turister. Også virksomhed på råstofområdet, både efterforskning og udnyttelse af mineraler og kulbrinter, vil kunne have behov for vand fra området.

Vilkår herom vil skulle fastsættes i de enkelte tilladelser, bl.a. under hensyntagen til størrelsen og beliggenheden af det af tilladelsen omfattede område.

Til § 15

Bestemmelsen skal give mulighed for, at der i de forskellige typer af tilladelser kan fastsættes nærmere vilkår om fortabelse og tilbagekaldelse, som er tilpasset virksomhedens art og omfang.

Fortabelse af en tilladelse vil kunne ske, hvis det som et vilkår i tilladelsen er fastsat, at rettighedshaverens manglende opfyldelse af en forpligtelse i henhold til tilladelsen indebærer, at tilladelsen er ophørt umiddelbart. Som et eksempel herpå kan nævnes bestemmelserne i § 4, stk. 1-2.

Tilbagekaldelse af en tilladelse vil kunne ske, hvis det som et vilkår i tilladelsen er fastsat, at rettighedshaverens misligholdelse af vilkår i tilladelsen giver Landsstyret mulighed for at tilbagekalde tilladelsen inden en nærmere angivet frist, medmindre rettighedshaveren inden da sørger for opfyldelse af det pågældende tilladelsesvilkår.

Bestemmelsen skal sikre, at der allerede ved en tilladelses meddelelse er taget stilling til, hvorledes der ved tilladelsens ophør, uanset årsagen hertil, skal forholdes med de forpligtelser af økonomisk eller anden art, som påhviler rettighedshaveren i henhold til tilladelsen.

Til § 16

Bestemmelsen skal give en udtrykkelig hjemmel til at fastsætte bestemmelser om voldgift i forundersøgelses- og udnyttelsestilladelser. Hensigten hermed er, at eventuelle tvister kan søges afgjort hurtigere og at voldgiftsretten vil kunne være sammensat af særligt sagkyndige. De nærmere bestemmelser om voldgiftsrettens sammensætning, kompetence, sagsbehandling m.v. vil blive fastsat i de enkelte tilladelser.

Til § 17

Stk. 1 indeholder bestemmelser om Landsstyrets tilsyn med rettighedshaveres virksomhed og om beføjelserne i forbindelse hermed.

Som eksempel på anden myndighed, der er tillagt en tilsynskompetence ved anden lovgivning, kan nævnes kommunalbestyrelsernes tilsyn efter landstingsforordning om beskyttelse af miljøet.

Hensigten med bestemmelsen er at sikre, at rettighedshaveren handler i overensstemmelse med de regler og vilkår, der gælder for den pågældende tilladelse.

At tilsynsmyndigheden har adgang til at foretage tilsyn uden retskendelse og mod behørig legitimation er begrundet i kontrollensyn. Tilsynet kan både ske i form af stikprøvekontrol, der foretages med hurtigt varsel og uden at selskabet forudgående er orienteret, men kan også tænkes at foregå som regelmæssig rutinemæssig kontrol.

Stk. 2 giver mulighed for, at myndighederne i tilfælde af misligholdelse kan iværksætte de nødvendige oprydning- og ophørsforanstaltninger for rettighedshaverens regning og risiko.

Til § 18

Stk. 1-2 indeholder bestemmelser om rettighedshaverens fremsendelse af oplysninger og anden rapportering til Landsstyret. Bestemmelsen omfatter endvidere fastsættelse af vilkår om den periode, hvori sådant materiale skal behandles som fortroligt af myndighederne, samt andre vilkår om fortroligheden.

Tilsvarende bestemmelser indgår i råstofloven.

Til § 19

En udnyttelse af is og vand med henblik på eksport kræver efter gældende lovgivning indhentelse af tilladelse fra flere forskellige myndigheder. En sådan virksomhed vil typisk forudsætte en arealtildeling, som skal tildeles enten af den pågældende kommune eller af Landsstyret (Direktoratet for Boliger og Infrastruktur) efter indhentet udtalelse fra vedkommende kommune. Tilladelse til at indvinde vand skal ligeledes indhentes hos Direktoratet for Miljø og Natur og eksport af is og vand forudsætter desuden en tilladelse fra Råstofdirektoratet. Såfremt udnyttelsen indbefatter levnedsmiddelvirksomhed, er det endvidere nødvendigt med en tilladelse fra Direktoratet for Miljø og Natur.

Bestemmelsen angiver, at Landsstyret kan afgøre, at en enkelt forvaltningsmyndighed skal være ansvarlig for at forvalte eller koordinere virksomhed omfattet af lovforslaget, selv om lovgivningen tillægger andre myndigheder kompetence til at træffe afgørelser i forbindelse med regulering af enkelte dele af sådan virksomhed.

Hensigten med bestemmelsen er at gennemføre det såkaldte "one-door" princip. Dette princip medfører, at virksomheder, som ønsker tilladelse til at udnytte is og vand med henblik på eksport, kun skal indgive én ansøgning til den koordinerende myndighed, hvorefter denne myndighed påtager sig opgaven at indhente samtlige tilladelser eller godkendelser, som lovgivningen måtte foreskrive, fra de øvrige myndigheder. Princippet ændrer således ikke på kompetencefordelingen mellem forvaltningsmyndighederne.

Bestemmelsen giver også Landsstyret hjemmel til, inden for lovforslagets rammer, ved bekendtgørelse at fastsætte nærmere regler for, hvordan den koordinerende forvaltningsmyndighed skal udøve sin virksomhed. Ved en sådan bekendtgørelse kan Landsstyret dels nærmere fastsætte den kompetence, som dette lovforslag tillægger den koordinerende forvaltningsmyndighed samt dels beskrive nærmere, hvordan den koordinerende virksomhed med de andre myndigheder skal udføres, herunder fastsættelse af svarfrister.

For så vidt angår den koordinerende forvaltningsmyndigheds opgaver i øvrigt henvises til de almindelige bemærkninger, afsnit 5.

Til § 20

Bestemmelsen angiver, at der vil blive indhentet udtalelse fra de berørte kommuner inden tilladelse til forundersøgelse eller udnyttelse meddeles, jf. §§ 3-4. Er der tale om områder uden for kommunal inddeling, vil det pågældende borgerråd blive hørt.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med § 6 og § 14, hvorefter der kan gives tilladelse til at andre end rettighedshaveren kan udnytte is og vand inden for det af tilladelsen omfattede område.

Af hensyn til planlægning af bl.a. drikkevandsforsyningen er det vigtigt, at der foretages en høring af de berørte kommuner eller borgerråd inden en udnyttelsestilladelse til kommercielt brug meddeles.

Selvom der i § 6 er mulighed for, at andre end rettighedshaveren kan meddeles tilladelse til at udnytte is og vand med henblik på forsyning til forbrug i beboede områder, så kan det være en meget indgribende foranstaltning overfor rettighedshaveren. Det er derfor hensigtsmæssigt, at eventuelle modstridende interesser mellem en ansøgning om udnyttelse og de berørte kommuners planer om anvendelse af is- og vandressourcer så vidt muligt belyses inden en udnyttelsestilladelse meddeles.

Til § 21

Bestemmelsen har til hensigt at gøre det muligt at skelne mellem forskellige kvalitetskategorier for is og vand, som udnyttes og eksporteres i henhold til tilladelser efter denne lov.

Som beskrevet i de almindelige bemærkninger forventes det, at afsætningen af is og vand vil kunne ske i form af en række forskellige produktkategorier, som ikke nødvendigvis behøver være på det samme kvalitetsmæssige niveau og dermed samme prisniveau. Det har derfor betydning at kunne adskille de forskellige produkter kvalitetsmæssigt, således at det så vidt muligt undgås, at produkter, som er på forskellige kvalitetsniveauer, forveksles. En sådan forveksling kan indebære, at en rettighedshaver skader det omdømme, som en anden rettighedshaver har opbygget gennem store investeringer i markedsføring og distribution.

Dertil kommer, at det kan være væsentligt over for de endelige forbrugere at kunne markere hvilken kvalitetskategori, der er tale om.

Dette er baggrunden for, at der ønskes mulighed for at kunne indføre en certificeringsordning med angivelse af kvalitetskategorier for de forskellige produkter samt mulighed for at indsætte vilkår i udnyttelsestilladelser herom.

§ 22

Bestemmelsen angiver, at i tilfælde af, at der i en virksomhed på is- og vandeksportområdet etableres en hjemmestyredeltagelse efter § 26, stk. 2, vil Landsstyret træffe beslutning om hvilket selskab, der skal varetage denne deltagelse.

Bestemmelsen angiver endvidere, at Landsstyret kan fastsætte nærmere regler for, hvorledes en sådan hjemmestyredeltagelse skal varetages. I den forbindelse kan det besluttes at udskille hjemmestyredeltagelsen i et særskilt selskab, f.eks. hvis omfanget af sådanne aktiviteter når et væsentligt niveau eller i øvrigt får en karakter, som gør det hensigtsmæssigt at udskille disse aktiviteter fra selskabets øvrige aktiviteter.

Til § 23

Bestemmelsen angiver, at enhver overdragelse af en tilladelse skal godkendes af Landsstyret, uanset om det sker ved en direkte eller en indirekte overdragelse. I lighed med situationen på råstofområdet forventes det, at sådanne overdragelser af tilladelser ikke vil være en usædvanlig disposition og at det vil kunne indgå som et naturligt led i udviklingen fra indledende undersøgelser til en eventuel udnyttelse. Ofte vil baggrunden for sådanne overdragelser være finansieringsmæssige forhold.

En overdragelse vil kunne foreligge enten som en direkte overdragelse, hvor selve tilladelsen overdrages fra en rettighedshaver til en ny rettighedshaver, eller som en indirekte overdragelse, hvor selve tilladelsen ikke overdrages, men hvor rettighedshaveren er genstand for overdragelsen. Dette kan f.eks. ske i form af overdragelse af aktieposter eller udstedelse af nye aktieposter af en størrelse, som kan give bestemmende indflydelse over selskabet, eller ved indgåelse af aftaler, der har samme virkning.

Bestemmelsen vil ligeledes skulle anvendes ved overdragelse indbyrdes mellem flere parter, som har en tilladelse sammen.

I forbindelse med en overdragelse vil det ved myndighedernes godkendelse bl.a. skulle sikres, at grundlaget for opfyldelsen af de forpligtelser, der påhviler rettighedshaveren i henhold til tilladelsen, ikke forringes eller fjernes ved overdragelsen. For udnyttelsestilladelser vil det ligeledes skulle sikres, at grundlaget for en kvalificeret drift af virksomheden og for det senere ophør ikke forringes eller fjernes ved en overdragelse.

Bestemmelsen indebærer ikke, at vilkårene i parternes indbyrdes aftale om overdragelse skal godkendes af myndighederne.

Stk. 2 angiver, at tilladelser efter §§ 3-4 er unddraget fra enhver form for kreditorforfølgning. Der kan således f.eks. ikke gøres udlæg i tilladelsen af andre parter og tilladelsen vil heller ikke kunne overdrages af et konkursbo. Bestemmelsen er nødvendig for at undgå, at der som rettighedshaver kan komme parter, som ikke opfylder bestemmelserne i § 5 eller som i øvrigt ikke ville blive godkendt af Landsstyret efter bestemmelsen i stk. 1.

Tilsvarende bestemmelser indgår i råstofloven.

Til § 24

Bestemmelsen angiver, at rettighedshaverens erstatningsansvar for skader, der forvoldes ved virksomhed omfattet af forundersøgelser- og udnyttelsestilladelser, er omfattet af de almindelige erstatningsregler. Der er således ikke fastsat et objektivi erstatningsansvar for denne form for virksomhed, med mindre dette foreskrives ved anden lovgivning.

Stk. 2 angiver, at der i en tilladelse kan fastsættes vilkår om, at rettighedshaverens erstatningsansvar skal være omfattet af forsikring eller anden form for sikkerhedsstillelse. Det sidstnævnte kan f.eks. være en moderselskabsgaranti eller en

bankgaranti. Bestemmelsen giver også mulighed for, at der fastsættes vilkår om en kombination af forsikring og anden sikkerhedsstillelse.

Tilsvarende bestemmelser indgår i råstofloven.

Til § 25

Bestemmelsen angiver, at der hvert år skal udgives en beretning om virksomheden på is- og vandeportsområdet. Dette kan f.eks. ske i form af en særskilt beretning eller et afsnit i ressortdirektoratets samlede årsberetning, såfremt en sådan udarbejdes.

Til § 26

Bestemmelserne i stk. 1 og 2 angiver, at der for Landsstyret er mulighed for, at der som en del af vilkårene i en udnyttelsestilladelse kan fastsættes økonomiske vilkår. Sådanne økonomiske vilkår kan omfatte dels vilkår om forskellige former for afgifter, dels vilkår om en hjemmestyredeltagelse i den virksomhed, som omfattes af en udnyttelsestilladelse. Dette svarer til de vilkår, som anvendes på råstofområdet.

Stk. 1 angiver således, at der i en udnyttelsestilladelse kan fastsættes vilkår om rettighedshaverens betaling af afgifter. Sådanne afgifter kan f.eks. omfatte:

- a. en årlig afgift beregnet på grundlag af størrelsen af det område, som er omfattet af tilladelsen (en såkaldt arealafgift);
- b. en afgift beregnet på grundlag af produktionens størrelse og/eller værdi (en såkaldt produktionsafgift).

Udover sådanne afgifter skal en rettighedshaver betale skatter i henhold til den til enhver tid gældende skattelovgivning.

Stk. 2 angiver, at der i en udnyttelsestilladelse kan fastsættes vilkår om, at et af hjemmestyret ejet selskab skal have ret til at indtræde som deltager i den virksomhed, som er omfattet af tilladelsen. En sådan deltagelse af et hjemmestyreejet selskab svarer til den deltagelse, der på kulbrinteområdet etableres i eneretstilladelser i Grønland gennem det stats- og hjemmestyreejede selskab Nunaoil A/S, og som igen er en parallel til den statsdeltagelse, som på dansk område sker gennem selskabet DONG Efterforskning og Produktion A/S (det tidligere DOPAS).

Hensigten med en hjemmestyredeltagelse vil i givet fald, ligesom på råstofområdet, være dels at opnå en indsigt i og viden om denne form for virksomhed og dermed at opbygge grønlandsk kompetence på dette erhvervsområde, dels at få mulighed for at påvirke virksomhedens beslutninger indefra, dvs. gennem rettighedshaverens besluttende organer.

Vilkårene for en hjemmestyredeltagelse vil skulle forhandles med ansøgeren som led i de samlede vilkår for en udnyttelsestilladelse. Dette gælder bl.a. størrelsen af den andel af tilladelsen og dermed af udnyttelsesvirksomheden, som det

hjemmestyreejede selskab i givet fald opnår, samt selskabets finansiering af en sådan andel af virksomheden.

I øvrigt henvises til bemærkningerne til § 22.

For både afgifter og hjemmestyredeltagelse gælder, at der er tale om instrumenter til, om muligt, at opnå samfundsmæssige fordele i forbindelse med en virksomhed, men at det vil bero på de konkrete udnyttelsesprojekter og på forhandlingerne med de konkrete ansøgere i hvilket omfang, disse instrumenter kan bringes i anvendelse.

Til § 27

Bestemmelsen angiver, at der for både forundersøgelser- og udnyttelsestilladelser kan fastsættes gebyrer. Sådanne gebyrer kan fastsættes for tilladelsens meddelelse eller for en forlængelse eller overdragelse af tilladelsen samt for andre situationer, hvor der af myndighederne foretages en større behandling vedrørende tilladelsen.

Stk. 2 angiver, at der er hjemmel til at fastsætte gebyr for fremsendelse af ansøgninger om sådanne tilladelser.

Stk. 3 angiver, at disse gebyrer indgår til dækning af udgifter vedrørende myndighedsbehandling af den nævnte karakter. Endvidere angiver bestemmelsen, at disse gebyrer kan fastsættes med hel eller delvis omkostningsdækning.

Tilsvarende bestemmelser indgår i råstofloven.

Til § 28

Bestemmelsen har til hensigt at tilvejebringe hjemmel til at foretage ekspropriation i forbindelse med aktiviteter, der udføres inden for rammerne af tilladelser, som er meddelt i henhold til denne lov.

Til § 29

Bestemmelsen giver hjemmel til at idømme foranstaltninger i form af bøde overfor såvel fysiske som juridiske personer.

Til § 30

Bestemmelsen i stk. 1 angiver, at is- og vandeksportloven træder i kraft 1. januar 2001.

Stk. 2 angiver, at eksporttilladelser vedrørende is og vand fremover skal behandles efter nærværende lov, og ikke som hidtil efter landstingsforordning om tilladelse til eksport af grønlandske produkter.

Stk. 3 angiver, at rettighedshavernes rapportering om udført virksomhed og resultaterne heraf ikke er omfattet af landstingslov om offentlighed i forvaltningen . Dette skyldes hensynet til rapporteringens fortrolighed.

Til § 31

Bestemmelsen i stk. 1 angiver, at de tilladelser vedrørende is- og vandeksportområdet, som er meddelt ved lovens ikrafttræden, forbliver i kraft alene med de ændringer, som følger af denne lov.

Stk. 2 angiver, at behandling af ansøgninger om udnyttelse og eksport af is og vand, som ikke er afsluttet inden lovens ikrafttræden, vil blive videreført af ressortdirektoratet i overensstemmelse med bestemmelserne i denne lov.